

סוגיית חנוכה - מסכת שבת כא:

תנו רבנן: מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין - בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך. ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך.

אמר עולא: פליגי בה תרי אמוראי ב¹מערבא - רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא. חד אמר טעמא דבית שמאי כנגד ימים הנכנסין וטעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאין. וחד אמר טעמא דבית שמאי כנגד²פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורידין.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שני זקנים היו בצידין אחד עשה כבית שמאי ואחד עשה כדברי בית הלל זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין.

נר איש וביתו. נר אחד בכל לילה ואיש וכל בני ביתו סגי להו זכר אחד: והמהדרין. אחר המלות עושין נר אחד בכל לילה לכל אחד ואחד מצני הצית: כנגד ימים הנכנסים. העתידים לזא: ימים היוצאים. שילאו כבר וזה שהוא עומד בו נמנה עם היולאין: פרי החג. מתמעטים והולכים בקרצנות דפרשת פנחס: מעלין בקדש ואין מורידין. מקרא ילפינן לה צמחות צפרק שתי הלחם (דף לט.).

לאחר שלמדת היטב את הקטע השב על השאלות הבאות:

1. במה עוסק קטע הגמרא שלמדת?

א. זמן הדלקת נרות חנוכה.

ב. מספר הנרות שמדליקים בכל יום - בחנוכה.

ג. הסיבה שבגללה תקנו חכמים הדלקת נרות חנוכה.

ד. מקום הדלקת/הנחת נרות חנוכה.

2. למה הפונה בביטוי: 'מכאן ואילך'?

3. א. למה הפונה במילה 'מערבא'?

ב. מדוע היא כונתה בשם זה?

¹ המערב; פניו כפי חכמי בגל לארץ ישראל, שהיא ממערב לבבל.

² בחג הסוכות מקריבים שבעים פרים, שלשה עשר ביום הראשון, ובכל יום מקריבים פר אחד פחות, עד שביום האחרון מקריבים שבעה.

4. השלימו בטבלה הבאה את מחלוקת ב"ה ובי"ש – בעניין מצוות הדלקת נרות חנוכה.

המהדרין מן המהדרין	המהדרין	עיקר הדין	
			בית שמאי
			בית הלל

5. אָמַר עוֹלָא: פְּלִיגִי בְּהַ תְּרֵי אָמוּרָאִי – לְמָהּ הַפְּנוּנָה בְּמִילָה בְּהַ?

6. השלימו בטבלה הבאה את טעמי המחלוקת של ב"ה ובי"ש.

בית הלל	בית שמאי	
		דעה א'
		דעה ב'

7. א. הסבירו בלשונכם את הכלל: 'מַעֲלִין בְּקִדְשׁ וְאִין מוֹרִידִין.

ב. כיצד קשור כלל זה לדין הדלקת נרות חנוכה?

8. באיזו פרשה בתורה מוזכרים פְּרֵי הַחֵג? (היעזרו ברשי"י)

9. לְמָהּ מִשְׁמַשׁ הַבֵּיטוּי: 'תָּנוּ רַבָּנָן'?

א. פתיחה להבאת מחלוקת תנאים.

ב. פתיחה להבאת מחלוקת אמוראים.

ג. פתיחה לציטוט מברייתא או תוספתא.

ד. פתיחה לקושיא על אמוראים ממקורה תנאי.